

Kinderparticipatie en de Participatieladder

Definitie kinderpaticipatie

Kinderparticipatie staat voor het serieus nemen van de mening, wensen en inbreng van ieder kind.

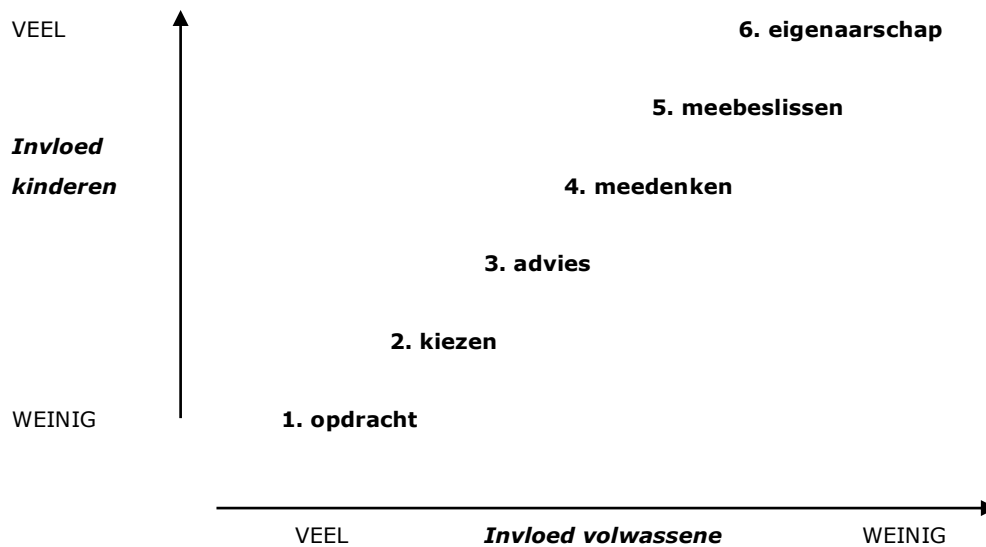
Kinderparticipatie draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen. Ze leren om voor zichzelf op te komen, te onderhandelen, ze ervaren dat hun mening er toe doet en worden aangesproken op de verantwoordelijkheid die ze aan kunnen. Dit geeft kinderen daadwerkelijke invloed op hun leefomgeving (zoals hun gezin, de school en de kinderopvang). Al deze vaardigheden helpen kinderen bij hun maatschappelijk functioneren, nu en later.

Kinderparticipatie doe je niet af en toe. Het is een basishouding van de pedagogisch medewerker in de benadering van kinderen. Het gaat om het zien en ontvangen van verbale en non-verbale signalen, luisteren en overleggen en ruimte geven aan de mening van kinderen. De pedagogisch medewerker ondersteunt kinderen in het leerproces om verantwoordelijkheid te dragen voor elkaar in de groep en de omgeving. Ze leren daarbij naar de mening van anderen te luisteren en rekening met elkaar te houden. Het respect voor en door kinderen staat hierbij hoog in het vaandel.

De democratische vaardigheden die kinderen leren door middel van kinderpaticipatie en die in ons project centraal staan, zijn:

- Samen...meedoen
- Samen...verantwoordelijk voor de groep en voor elkaar
- Samen...conflicten oplossen
- Samen...omgaan met verschillen

De Participatieladder

1. **Opdracht:** Volwassene bepaalt wat er gebeurt, stelt de kinderen daarvan op de hoogte, laat de kinderen opdrachten uitvoeren. Kinderen hebben geen inbreng. Bijvoorbeeld: kinderen voeren taakjes of activiteiten uit die de juf heeft bedacht.
2. **Kiezen:** Volwassene bepaalt wat er gebeurt, maar kinderen hebben een zekere mate van keuze. Bijvoorbeeld: welk taakje of activiteit wil jij doen?
3. **Advies:** Volwassene bepaalt in hoge mate zelf wat er gebeurt, maar ziet kinderen als gesprekspartners. Volwassene verbindt zich echter niet aan de uitkomsten van die gesprekken. Bijvoorbeeld: kinderen wordt gevraagd welke taakjes of activiteiten ze zouden kunnen gaan doen, maar volwassene beslist.
4. **Meedenken:** Volwassene maakt samen met de kinderen plannen, geeft hen de gelegenheid om zelf problemen aan te dragen en oplossingen te formuleren, waarbij hun ideeën een volwaardige rol spelen. Volwassene verbindt zich in principe aan de resultaten, maar kan bij de uiteindelijke besluitvorming hiervan (beargumenteerd) afwijken. Bijvoorbeeld: kinderen bedenken zelf taakjes of activiteiten, die alleen goed beargumenteerd door de volwassene worden afgewezen.
5. **Meebeslissen:** Volwassene maakt samen met kinderen plannen en zoekt samen naar oplossingen. Volwassene verbindt zich aan deze oplossingen als het gaat om de uiteindelijke besluitvorming. Bijvoorbeeld: kinderen en volwassene bedenken samen taakjes of activiteiten, en deze worden uitgevoerd.
6. **Eigenaarschap:** Volwassene laat het bedenken en maken van plannen over aan de kinderen. Volwassene neemt de resultaten over, na toetsing aan vooraf gestelde randvoorwaarden. Bijvoorbeeld: kinderen bedenken zelf taakjes of activiteiten, regelen zelf de organisatie ervan, en voeren zelf uit.

Oefenen met de participatieladder

Maak 6 kaartjes met op ieder kaartje één van onderstaande teksten. Schud de kaartjes door elkaar en laat de pedagogisch medewerkers de kaartjes in de juiste volgorde leggen van weinig kinderparticipatie, naar veel kinderparticipatie.

- Pm zegt: “We gaan nu naar buiten. Jullie mogen niet in de zandbak, want die is nat!”
- Pm zegt: “We gaan nu naar buiten. Willen jullie fietsen of in de zandbak?”
- Pm zegt: “We gaan zo meteen naar buiten. Waarmee willen jullie spelen?”

Kinderen: “We willen in de zandbak!”

Pm zegt: “Jammer dit kan niet, want het zand is nat.”

- Pm zegt: “Jullie hebben gezegd dat jullie zo meteen graag naar buiten willen, maar er wordt deze week geklust op de speelplaats en we kunnen dus niet zomaar overal spelen. Welke afspraken kunnen we maken, zodat jullie de werkers niet in de weg lopen?”

Kinderen: “We gaan alleen fietsen”

Pm zegt: “Oké, maar dan wil ik dat jullie alleen op de stenen fietsen en niet in het zand. We zullen samen eerst een paar pionnen neerzetten om het stuk goed af te zetten en het voor iedereen duidelijk is.”

- Pm zegt: “De komende week wordt er gewerkt op de speelplaats. Er komt nieuwe beplanting en op bepaalde stukken ook nieuwe stenen. We kunnen dan steeds maar een stukje van de speelplaats gebruiken. Ik wil met jullie bespreken wat wel of niet kan de komende week, waarbij we gaan proberen om toch zo veel mogelijk naar buiten te kunnen. Hebben jullie ideeën?”

Kinderen: “We kunnen een stuk voor fietsen en voor voetballen op de stenen afzetten met touw. We willen ook wel meehelpen met nieuwe planten inzetten of meesjouwen met zand.”

Pm en kinderen samen denken na over haalbare oplossingen. “Oké, hoe gaan we dit dan doen? Wat hebben jullie nodig? Wie doet wat? Hoe organiseren we dit? Hoe gaan we vragen aan de werklui dat jullie graag willen meewerken met plantjes inzetten?”

- Pm zegt: “Komende week wordt er gewerkt op de speelplaats. Er komt nieuwe beplanting en op bepaalde stukken ook nieuwe stenen. We kunnen dan steeds maar een stukje van de speelplaats gebruiken. Ik weet dat jullie toch graag buiten willen spelen. Zou een groepje van jullie voor de komende week plannen kunnen maken om deze op het einde van de middag met mij te bespreken? Belangrijk is dan wel dat je in je plannen rekening houdt met dat het veilig is voor de jongere en oudere kinderen van BSO en dat de werklui goed door kunnen werken. Wie wil dit doen?”

Groepje kinderen komt met plannen bij Pm-er: “Stukken van de speelplaats afzetten met touw voor fietsen, voetballen en jonge kinderen. De grotere kinderen kunnen naar het parkje (met telefoon). We willen ook graag meehelpen met inzetten van de planten en sjouwen van zand. Op woensdag kunnen we een uitstapje maken naar het bos met de bus.”

Het plan wordt besproken in de hele groep en er worden taken onderling verdeeld mbt hoe en wat:

- Wie regelt touw?

- Hoe zorg je dat duidelijk is waar gefietst wordt en welk stuk voor voetballen is bedoeld?
- Hoe wordt aan de ouders gevraagd of kinderen naar parkje mogen?
- Wie regelt het gesprek met de werklui om na te gaan of er meegeholpen kan worden?
- Hoe wordt de bus geregeld voor voldoende kinderen die op woensdag naar het bos willen? En moeten alle kinderen mee of mogen ze ervoor kiezen om op de BSO te blijven?
- Enz.